

Káli István
VILÁGTALANSÁG

*Amelyben annyira átrendeződnek a viszonyok,
hogy a mi Bercink alig érti, mi minek a következménye, mi honnan
indul, s hova lyukadhat ki, és ami a legfurcsább, hogy az embernek
eközben is úgy kell élnie, mintha semmi különös nem történné.*

21 óra 50 perc

Istenem, egy fél élet! Mennyi is?! Időben éppen Oláhkocsárdtól mostanig. Néhány nap híján egy negyed század. Miben mérhető ez a fél élet?! Években, napokban, órákban, percekben, másodpercekben? Nem, abban biztosan nem. Azoknak nincs értékük. Azok mind-mind csak kitalációk. Az egész nagy, előre-hátranyúló idő csak egy kitaláció. Valamelyik ősosoknak csak azért kellett, hogy legyen mihez viszonyítania az életét. De azzal mérni az életet nem lehet. Az idővel biztosan nem. De akkor mivel lehet? Az életben lehet-e egyáltalán mérni az életet? Vagy csak utána? Valahol? Valamikor? És ki méri? És hogyan? S ha én mégis mérni akarom? Mert tudni akarom?! Mivel mérjem? Vagy az is olyan mérhetetlen, mint a fény? Hogy éppen december 22-én délután két órakor, teljesen borult égboltnál... Micsoda blódség! A fény is annyi, amennyi. Az élet is annyi, amennyi. Kinek mi és mennyi a teljesen borult égbolt... Kinek mi és mennyi érték az élet... Magdus húsége... Peti és Mucika... S hogy a Kormos Berci egy fogalom... Vagy fogalom volt. Fél élet?! Fél nap se! Csak éppen tudni lehetne, hogy mi történik utána! És ha mégis semmi? Ha az egész egy nagy humbug? Ha én most hinni akarom, mert már hinni tudom, és kiderül, hogy mégsem...? Legalább lenne értelme dönteni, hogy na, most...

Akkor, a Peti születése után még volt értelme. Még csak akkor volt igazán értelme. Azt mondta Kuti úrnak, neki nincs arra ideje, hogy minden kuncsafttal külön-külön elpazarolja, ellófrálja, amíg elmennek együtt, s kiválasztják az anyagot. Úgy számolta, hogy ha havonta egyszer kiüríti a kekszesdobozt, tud annyi szövetet vásárolni abból, amit Kuti úr meg Imi összetarhál, s hozzá annyi szaténbélést, vásznat, vatelint, egyebet felhalmozni, hogy menet közben ne legyen fennaka-

dás. Magdusnak is elmondta, hogy mire jutott, de csak éppen említés-ként, mert Magdusnak a szoptatás úgy is mindennél fontosabb. Mégis jó néven vette, hogy ő is rábólintott. Láttá rajta, hogy érti, és azt is, hogy felfogja, ő akkor is megmaradna a döntésénél, ha éppen nem értene.

Kuti úr csak hümmögött. – Szerinted, Berci fiam, mi a nagyobb érték?

Berci tudta, s mondta is: – Természetesen, az, ami szabható.

– S akkor miért maradjak én azzal, ami csak számolható? Mi lesz, ha ezek lecsapnak ránk? Na halljam, mi lesz?! Te felfogtad, hogy ezek mit akarnak? Hogy mire megy ki itt minden?!

– De hát csak havonta egyszer, mesterem, csak havonta egyszer. Ha működne a Kuti szalon, más lenne. De nem működik... Csak Kormos Berci működik. Maga mondta, hogy segít.

– Segítünk, persze. Imi is azt mondta, hogy te megérdemled, mert jó fiú vagy. De egyszer ránk szakad az ég, Berci fiam, ránk szakad, s akkor hiába vagy te jó fiú. Mert sem Imivel, sem nélküle nem segíthetek.

– Ahogy gondolja, mesterem. – De azért szerette volna, ha Kuti úr is úgy gondolja, mint ő. S mert végül csakugyan úgy gondolta, vagy legalábbis úgy tett, mintha úgy gondolná, még inkább vergődött benne a szabadságra kívánczó, kimutathatatlan hálaérzet.

Megegyeztek, hogy Berci minden hónap második szombatján helyben fizetve elviszi azt, amiről úgy gondolja, szüksége lehet rá. Abban ő biztos volt, hogy nem kell válogatnia, mert Kuti urat a tapasztalata, az értékismerete, a rátartisága nem engedi akármilyen bóvlival nyugtázni.

A nyári pangás ellenére Berci tartotta magát az egyezséghez. Június, július és augusztus második szombatján is fizetett, és elvitte Kuti úrtól az anyagok javát. Első két alkalommal Kuti úr beszédes kedvében volt, minden érdekelte, amit Berci mesélt, s ő nem tudta megállni, hogy ne áradozzon a Peti csodálatos életfunkcióiról. Augusztusban Kuti úr mintha kedvetlenebb lett volna a szokásosnál, mint egy hidegvérű kereskedő, csak a hoci-nesze ügyletre korlátozta a találkozást, nem veregette vállon Bercit, nem kérdezett semmit, nem is szólt. Bár aznap Imi is ott járt nála, Berci tudta, hogy a visszafogottságának nem ez az oka, valami olyasmi nyomasztja, amit a fiatal barátai sem tudnak feloldani benne. Kérdőn nézett Imire, de ő is csak egy értetlen grimasszal válaszolt.

- Ne grimaszkodjatok itt nekem - kapta rájuk a szemét megrovón Kuti úr. - Valami nagy baj van készülöben. Még nem tudom, mi, de valami nagy. Ezek a szemetek valami olyasmire készülődnek, amitől megbomlik a világ rendje.

Sem Berci, sem Imi nem sejtette, mire gondol Kuti úr. De azt sejtették, sőt, tudták is, ha rá is kérdeznének, akkor sem válaszolna.

A következő pénteken megtudták, mi az, amitől Kuti úr tartott.

Hogy csakugyan megbomlott-e tőle a világ rendje, vagy nem, azt ők nem látták át. Csak annyi volt biztos, hogy új pénz lesz, húszezer az egyhez váltják, de senki nem kaphat annyi újat, amennyi a régi pénzéért járna. Másfél millió az alap, minden családnak jár érte hetvenöt új lej, amit a rendőrségen lehet majd átvenni, mindenki akkor, amikor sorra kerül. Hogy az mennyi is, és mire is elég tulajdonképpen, senki nem tudhatta. Csak annyit lehetett tudni, hogy a beváltásra vonatkozó törvény tesz kivételeket is, de azok elenyészőek.

A hírt Imi hozta, ő Kuti úrtól hallotta. Berci aznap délután maga elé borította a szabóasztalra a kekszesdoboz tartalmát. Magdus ott állt mellette, amíg megszámolta. Valamivel több, mint tizenkilenc millió, amiből hét és fél Kukit illeti, mert még nem fizette ki neki a havi járandóságát. Kettejük és Boriska jó egy havi munkája, ami a jelek szerint odavész. Berciben elszakadt a józanság fonala. Akurvaanyjukat, akurvaanyjukat, mondogatta folyamatosan, és Magdus tudta, hogy ez most jogos. Peti is, mintha ráérezett volna, késő estig keservesen bömbölt, Magdus csitítgató ringatásának sem volt rá hatása. Végül a Boriska karjaiban aludt el, de amint betették a kis ágyába, ismét rázendített. Hiába kapta ölbe Magdus, hiába tett bármit is az elcsendesítésére, megnyugtatóására, Peti elvörösödve, majd nekililulva ordított, s csak akkor nyugodott meg valamelyest, amikor újra Boriska vette ölbe. Le sem feküdt, hajnalig az ölében tartva, a konyhában fel-alá sétálva altatgatta, miközben Berci meg Magdus konok kitartással gyalázták azokat, akik ezt az embernyomorítást kitalálták.

Ők még nem tudták, hogy nem is vesztek olyan sokat. De annyi is, ami semmivé vált, nekik szinte a minden volt, hiszen a szinte mindent áldozták a kiteremtésére.

Másnap délelőtt, miközben kóvályogtak a kialvatlanságtól, Imi tört rájuk félig örülten. „Gyere, Berci, Kuti úrral baj lehet, nem nyit ajtót. Nem akarom egyedül rátörni.”

Berci egy pillanatig sem morfondírozott azon, mekkora lehet a baj. Azonnal ment.

Imi átmászott a kerítésen, bentről elhúzta a reteszt, és kinyitotta az udvari kaput. A bejárati ajtót is zárva találták. Betörték. Kuti úr ott feküdt a nappali szoba finom selyemgyapjú-terítővel letakart nagy, ovális, faragott lábú ebédlőasztala mellett. A behúzott sötétítőkön átderengő félhomályban nem lehetett látni, hogy van-e benne élet. Volt valamennyi. Hogy mennyi, nem tudhatták. Imi elhúzta a sötétítőket, csak akkor látták meg az asztalon fura összevisszaságban heverő bankjegykupacokat. De nem volt idejük azokra figyelni. Amíg Imi egy törülközőt benedvesítve próbálta élesztgetni Kuti urat, Berci konflisért rohant. Alig tudták ketten a kocsiba emelni. Kétségbeesett rémületükben eszükbe sem jutott bezárni maguk után a feltört ajtót, a kaput is csak behajtották. Nem is tudták igazán, merre induljanak, hová vigyék.

A kocsis tudta. Ránézett a Kuti úr elcsavarodott arcára, és egyenesen a Szentgyörgy utcai kórház hátsó, Vörösmarty utcai pavilonjához, az idegklinikára hajtotta, űzte a lovait.

Miskolczi professzort nem volt nehéz előkeríteni. Imi ragaszkodott hozzá, mert Barátfalvi doktor úr is jó, de a professzor úrtól is hallani akarta... Nem egészen egy perc múltán a megállapított diagnózis megerősítése is ugyanilyen egyszerűnek bizonyult: agyvérzés. Arra a kérdésekre, hogy mennyire súlyos, a professzor úr kitérő választ adott. Sejtették, hogy nincs remény, mégis hinni akarták, hogy ami most még nyilvánvaló, az lehet csak átmeneti állapot. Még nem tudták egymásról, hogy mindketten úgy érzik, mintha valaki a testükből tépte volna ki azt, akit ott hagytak a halál előszobájában.

- Mi igazi testvérek vagyunk, nem igaz? - kérdezte Imi egy idő után, miközben lehajtott fejjel, a nyomasztó tudattól szinte bénultan menteltek vissza Kuti úr lakása felé.

- Ez most nem az a pillanat, akurvaanyját, amikor felemlegesd, hogy megmentetted az életemet! - förmedt rá Berci, annyi dühöt fröcskölve Imire, hogy maga is megijedt tőle.

- Nem is attól - suttofta Imi, és néhány másodpercre össze kellett szorítania az ajkait, hogy ne érje szégyen. - Attól, hogy Kuti úr az apánk.

- Attól is - mondta Berci, és átölelte az Imi csontos vállát. - Attól is, Imikém. - Aztán végig az úton hallgatott, mert ő sem akarta, hogy szégyen érje.

A bankjegykupacok olyan érintetlen összevisszaságban heverték az asztalon, ahogyan hagyták. Akármennyire is undorodtak tőle lélekben, nem álltak ellen a kísértésnek, összeszedték, rendszerezték, megszámozták. Háromszázkilencvenhat millió! Egy kisebb vagyon!

Csak nézték egymást tanácstalanul. A pénz a Kuti úré. De ha ő most elmegy, akkor kié? Az Idus néni fájdalomtól vérző szíve '43 novemberében hirtelen megállt, miután híret vette, hogy a doni áttöréskor fogságba esett százados fiukat a táborban a tifusz emésztette halálra. A veszteséget Kuti úr sem heverte ki soha, de mindig maradt benne valami szemrehányó keserűség, amiért ifj. Kuti József önkéntesként odatolakodott a halálba. Van ugyan egy édes öccse, de azt egy idő óta valamiért nem szívlelhette, mert milyen ember az, aki csak a kuplerájok körül él, aki soha meg nem nő, utoljára '45 májusában hoztak üzenetet tőle Bécsből, de ő nem igyekezett alkalmat keresni a válaszra.

- Ezzel most mit kezdünk? - kérdezte Berci. - Az egész egy kalap szart nem ér. Honnan lehetett ennyi pénze az öregúrnak? Májusban még úgy éreztem, annyi sincs, hogy beinduljon az üzlet. S most úgy egyszerűen ennyi...

Imi válasz híján felrántotta a vállát, aztán elsápadt. Az oroszlánlásba találóhoz ugrott, valósággal feltépte az ajtaját, kivett egy kis fadobozt, elfordította a parányi kulcsot, és felnyitotta a tetejét. - Eladta - suttogta, és lemerevedett arca a félig eltátott szájával olyan volt, mintha egy fájdalom-sikoly közben érte volna a halál. - Eladta - mondta ki hangosan is, hangja érdesen hersent, mintha hörögne.

- Mit? - kérdezte Berci rácsodálkozva, maga sem értve, miért nem tartja furcsának az Imi beavatottságát. - Mit adott el?

- Hogy mit? Hát az Idus néni ékszereit. Az egészet. Az összeset, ami ebben volt - rázta meg Imi tüntetően az üres dobozt.

- Te azt honnan tudod, hogy abban a dobozban ékszerek voltak? - hunyorított rá Berci a barátja szemében kutakodva, és ekkor már eláradt benne az irigység az idáig nem is sejtett beavatottsága miatt.

- Májusban a kezembe nyomta azzal, hogy vigyem el Scharerhez, és kérdezzem meg tőle, így egyben mennyit ér.

- És Scharer mit mondott, mennyit? - fakadt fel Berciből a kíváncsiság, de amint kimondta, maga is érezte, mekkora tahóság, amit kérdezett.

- Nem mindegy az most már?! Jó része annak, ami itt az asztalon van - döntötte újra összevisszaságba egyetlen dühödöt, seprő mozdulattal Imi az összerakott kupacokat. - Nincs már mit kezdeni vele. Megölte.

Bercit megbénította a felismerés, hogy Kuti úr májusban kimondatlanul a fiává fogadta. Csak állt, mint a hitetlen, aki váratlanul csodát lát, nézte Imi, nézte a pénzt, és időtlen ideig mozdulatlanságba merevedve hagyta, hogy kifolyjon belőle a fájdalom keserű, sós nedve.

Sírni kell, ha a sírás segít. Ha a kifolyó könnyek enyhíteni tudják a fájdalmat, amely szoruló acélabroncként gyötri a már lélegzetet venni is alig tudó testet. Sírni kell, ha másért sírsz, nemes méltósággal, mert ott van benned a sajnálat, a feltoluló együttérzés, a tehetetlenség-tudat, hogy bajában segíteni rajta nem tudsz. Sírni talán azért is, hogy a kiszolgáltatottság, ami ma őt teszi elesetté, vagy éppen menthetetlenné, holnap téged kerít hatalmába. De amikor már nem másért sírsz? Amikor már azért fojtanak a visszatartani próbált könnyek, mert oda a méltóságod, magad sajnálatára telik csak az együttérzésből, s a tehetetlenség-tudatod maga a kiszolgáltatottság? Akkor már mi értelme van mindennek? Szegény Magdus, s az ő biztatása, hogy ne csüggedj, Berci, ne légy ilyen szomorú, holnap beadjuk a kérést, azt ígérte Augustin úr, egy hét múlva megkapjuk az útlevelet, tetszett neki az a szép régi ezüst kehely, amit még Kukitól meg Imitől maradt meg, ott leszünk, sétálunk a Balaton partján, fürdünk is, emlékszel, milyen szép bíborszínűek ott a naplementék, szemben a sötétlő Badacsony, hogy tetszett neked mindig, s Lajos is hogy kitett magáért minden alkalommal, amikor először voltunk, akkor is Helvéciából hozatott egy egész hordócska jó száraz homoki bort, a te ízlésed szerint valót, biztos most is szeretni fogod náluk, biztos... Igen, lehetne szeretni náluk, Lajos csakugyan derék ember. És szeretni lehetne bárhol, ha nem kellene magával vinni ezt a látást, amely sötét foltot vet Badacsonyra, a bíbor naplementékre, az egész gyönyörű, szépséges, megátalkodott világra. Csak hát az emésztő magalátás meg a fájdalom kifolyó keserű sós nedve...

Imi nem zavarta meg. Átérezte, mi zajlik le benne. Csak amikor Berci egyet törölt az arcán, akkor mondta csendesen, hogy szólni kellene a többieknek is.

Együtt mentek el Kukiékhoz meg Laciékhoz, miután Berci, kényszer-mosollyal az arcán, egy pillanatra hazalépett, hogy szóljon Magdusnak, kicsit tovább lesz ma kimenős.

Barátfalvi doktor úr nem igazán értette, mit is akarnak, amikor felajánlották, hogy ha nincs, aki folyamatosan Kuti úr mellett üljön, ők felváltva megteszik. Mind a négyen kénytelenek voltak elhinni, hogy ebben a kórházban a betegek a legjobb ellátást kapják. S ezt a Miskolczi professzor úr szájából jó volt újra hallani. Ráadásul ő még azt is megígérte nekik, hogy amennyiben a Kuti úr állapota úgy alakulna, hazaengedi, ha már olyan fenemód ragaszkodnak ahhoz, hogy ők gondozhassák.

Minden nap együtt mentek érdeklődni a Kuti úr hogyléte felől. És az ötödik napon alkalmuk volt szaván fogni a professzort: Kuti úr kinyitotta a szemét. Ha nehezen is, de beletörődtek abba, amivel Barátfalvi doktor úr lelombozta őket, hogy ez még semmit nem jelent, legalább két hét, amíg annyira felszívódik a vérömleny, hogy tudni lehessen, elindult-e, beállt-e a javulás folyamata. Kuti úr is, valahányszor csendben beosontak hozzá, csak bámulta őket, mintha még egy kis félelem is felderengett volna az elferdült arcán, hogy mit akar ez a négy betolakodó, de aztán úgy a tizedik napon egyetlen pillanatra felvillant az addig üres tekintetében a felismerés, és vonásait ellágyította valami mosolyféle grimasz, amitől őket olyan heveny örömméret szállta meg egyszerre, hogy gyerekesen ugrálni lett volna kedvük.

Újabb tíz nap elteltével, amikor Kuti úr már egy botra támaszkodva, bénult jobb lábát maga után vonszolva, szemük láttára egyedül ment ki a mosdóba, Miskolczi professzor úrnak sem lehetett ellenérve. Két nap múlva néhány perc alatt megírta a kibocsájtót, de utána közel két órát tartott, amíg a lelkükre kötötte, hogy attól kezdve mit és hogyan, ha azt akarják, hogy a beteg annyira felépüljön, amennyire egy ilyen tragikus esetet követően fel lehet.

Sem ők nem tudhatták, sem a professzor úr, hogy minek mi a következménye. Ha tudták volna, elzárják Kuti urat a világtól, kilopják a saját környezetéből, elrejtik, burkot vonnak köréje, egy másik bolygóra röpíttetik. De nem tudták. Mindent úgy tettek, ahogy a professzor úr kérte. És Kuti úr napról napra épült, feltámadt benne az életkedv, már motyogott is néha valamit kommentárként, amikor valamelyik balkezeskedett, és ők egy hét múltán elérkezettnek látták

az időt, hogy rákérdezzenek, mi legyen azzal a háromszázkilencvenhat millióval. Kuti úr arcából egy pillanatra kifutott a vér, s ők már majdnem beleájultak a felismerésbe, hogy mekkora bakot lőttek, amikor Kuti úr kajánul vihogni kezdett, intett, hogy elő vele, s mikor Imi kitette az asztalra a bankjegyeket, Kuti úr az egészséges karjával kitergette a kupacot, majd a botjával egy keresztet rajzolt a bankjegyeterítő közepébe, mintha a halál jelét rajzolná fel azzal, hogy négy részre osztja azt. Csak nézték az asztalt, járaták a szemüket Kuti úrról a kupacokra, mintha nem akarnák felfogni az alkalmi végrendelet lényegét, mintha nem hinnék, hogy méltatlan örökösökké váltak, mintha nem éreznék, hogy ebből semmi nem őket illeti, mintha nem tudnák, hogy minden, ami rájuk testáztatott, csak jelkép.

Kuti úr egy ácsceruza-csonkkal, bal kézzel írta fel az egyik bankóra: „áldomást rá!”.

Egyedül Imi tudta, hol tartja Kuti úr a dugi csodaitalokat. Intésére térült-fordult, konyakot bontott, és öt pohárba töltött. Koccintottak a Kuti úr gyógyulására. Ők négyen egyből kiitták a magukét, csak azután vették észre, hogy a Kuti úr bénult szája sarkán kifolyik a drága ital. Imi nem sajnálta, újratöltötte a poharat, és bármilyen szentségtörés is legyen a Miskolczi professzor meghagyásaival szemben, apránként kiította Kuti úrral a nedűt. Kuti úr nevetett, arcára kiült valami különös, ifjonti pír, mindannyian olyan derűsekké lettek, amilyenek már régóta nem voltak, mert még nem tudták, hogy négy nappal előtte megnyitották a szovjet fogságból hazakerültek focsani-i és máramarosszigeti gyűjtőtáborait.

Egy percük volt még vidulni, akkor hangzik el a váratlan kopogtatás az ajtón, amely engedély nélkül nyílik, sovány nyűtt arcával, gyűrött, rá nem illő ruhájában odatolakszik közéjük a délutáni derengésbe az idegen jövevény. Imi ugrik, hogy feltartóztassa, ő nem ismerheti, a másik négyben a betolakodás döbbenetét követően kataklizma a hirtelen felismerés: nem jelenség, nem kísértet, ifj. Kuti József az, a maga teljes valójában.

Egy újabb perc múlva már hiába próbálkoznak mind az öten, Kuti urat semmilyen csoda nem képes többé feltámasztani az újabb agyvérzésből.

Berci is, Imi is ragaszkodott ahhoz, hogy a temetésen ők négyen vigyék a koporsót, de majdhogynem erőszakoskodniuk kellett, ifj. Kuti József annyira ellene volt.

- Maguk már életében jól meghordozták szerencsétlen apámat - vágta a képükbe a keserű dühét, amely akkor sarjadt, amikor még érkezése napján, a nagy halom pénzt az asztalon megpillantván, annak eredetére rákérdezően megtudta, hogy az anyja drága, régi ékszerei kótyavetye tárgyává lettek, s a düh azóta csak terebélyesedett benne.

- Magának igaza lehetne, de a kapzsi kísérteteknek nem lehet igazuk a tiszta élőkkal szemben - vágott vissza Berci, mert az volt az érzése, a fiú nem az apja halálán, hanem az ékszerek elvesztésén kesereg. - Magát soha el nem viszik, ha nem önként megy, ha nem az apját akarja vele bosszantani. De maga azt akarta. Mert magának, akár az élete árán is, az fontosabb volt, mint a két jó öreg nyugalma.

- Mit meg nem enged magának!? Kinek képzeli magát, hogy úgy beszél velem, mint egy jöttmenttel?

- Jöttmenttel? Nem. Az ember feltételez. De maga csak egy fehér lepel, amiben nincs lélek - mondta undorral a hangjában Berci, és tüntetően elnézett mellette.

- Maga nem normális. Tényleg úgy tesz, mintha nem egy élő emberrel, hanem egy kóbor kísértettel állna szemben - förmedt rá ifjabb Kuti, és a tettelegességi szándéka jeléül mellel taszítgatni kezdte Bercit az ajtó felé.

De Berci ellenállt. Nagy keserűségét, hogy megvonja tőlük a szívük szerinti végtisztességtétel lehetőségét, nem lehetett a düh semmilyen fokozatával felülírni. Megragadta és megszorította az ifjabb Kuti felkarjának érzékenyebb részét. - Maga akkor elment, amikor a szüleinek szüksége lett volna magára - mondta nagyon halkán. - Önszántából. Aztán halálhírét hozták. Hogy álhir volt, az most már mindegy. Maga azzal, hogy elment, megölte az anyját. És megnyomortította az apja lelkét. Aztán jött, és megölte őt is. És most sem rá gondol, nem a halott apja lelkének üdvösségére, csak saját magára. A koporsót mi visszük a ravataltól a sírig. Ebben maga nem tud minket megakadályozni.

Az ifjabb Kutinak, bármennyire is törekedett volna rá, arra esélye sem lehetett. De a maga részéről elégtételt vett, már amennyire tőle tellett. Amikor az elhantolást követően, mint a sírhoz, de az elhunythoz is legközelebb állók, elsökként léptek oda hozzá kézfogással részvételt nyilvánítani, mindegyikük kezébe egy-egy nagycímletű, értéktelen bankót nyomott, köszönetképpen a halálhuszári szolgáltatásért.

Nem mentek el az Elekesbe a halottbúcsúztató torra. Meg akarták spórolni ifjabb Kutinak a zónapörköltjük meg a pohár sörük árát, ha már ilyen becsületesen kifizette őket. Beültek a Grádcicsba, rendeltek egy kancsó bort, de jóformán szólni sem volt kedvük, inni meg különösen nem. A bánat szomját kioltotta bennük a levedző undor.

- Uraim, ha nem zavarok túlságosan - szólalt meg mellettük váratlanul egy bársonyosan kellemes hang. Egyszerre kapták arra a tekintetüket. - Seres Gusztáv vagyok, a Kuti Jóska régi, hogy is mondjam csak, ismerőse. Együtt indultunk annak idején. Megengedik? Leülnék önökhöz.

Annyi visszautasíthatatlan udvariasság és kellem volt a hangjában, annyira választékosan, láthatóan másként öltözött volt, hogy ösztönösen összehúzták magukat, Imi és Kuki ténylegesen is közelebb húzódtak egymáshoz, Laci felugrott, és egy széket tolt a szabad helyre Imi és Berci közé.

- Köszönöm, uraim - bólintott egy finom mosollyal Seres úr -, de tényleg, csak ha nem zavarok. - S mert a négy fiatalember reakciója egyértelműen barátságos és biztató volt, leült, vagy ahogy Berci később felemlegette, méltósággal helyet foglalt az asztaluknál. - Kérem, én láttam önöket a temetésen. Megindító volt a komolyságuk és az alkalom miatti látható megrendültségük. Végtelenül rokonszenvesek voltak. Feltételezem, hogy szakmabeliek. Csak mi, akik úgy ismertük Kuti Jóskát, ahogy, csak minket érinthetett meg ennyire a távozása. Ugye, nem haraguszna, hogy a temetés után követtem önöket idáig?

- Nem, dehogy. Szerettük és tiszteltük Kuti urat - ásott még mélyebb árkot Kuki arcára a szomorúság.

- Én nem vagyok szakmabeli, de én is fájjalom a Kuti úr halálát, nagyon rendes öregúr volt. Szerettük és tiszteltük - mondta halkan Imi.

- Értem. Ezek szerint, ahhoz, hogy valóban értékelhessük őt, nem kell feltétlenül tudnunk, mire volt képes ez az ember a szakmában. Már egészen fiatalon is.

- Mi hárman szinte mindent tőle tanultunk - mutatott körbe Laci.

- Nos, én valamivel hamarabb kezdtem, mint önök, nagyjából Jóskával egyszerre, mégis elmondhatom, hogy a szakmából én is szinte mindent tőle lestem el. És lényegében neki köszönhetem, hogy érvényesülni tudtam, miután kilencszáztizenegyben egy kis bőrönddel kivándoroltam Amerikába. - Kivárt, mintegy emlékezőképpen, némán

maga elé nézett. – The Gust. Nem tudom, mond-e önöknek valamit ez a név.

Egymásra néztek, valósággal szégyellték magukat, hogy nem.

– A „The Gust”! – ocsúdott néhány másodperc múlva, s csapott rá Berci, mert eszébe jutott, hogy a név még a Neumannál is fogalom volt, a harmincas évek végén átvették néhány egyszerűbb modelljét. – Hát persze, Kuti úr is emlegette néhányszor! Ön az a híres Seres Gusztáv! A Nagy Tájlor, ahogy Kuti úr mondta!

– Szép tőle, hogy így nevezett – mosolygott Seres úr. – Lehetett volna, s ma is lehetne ő az, ha rám hallgat, és akkor eljön velem. De neki Idus fontosabb volt, mint én, vagy Amerika, vagy a hírnév. És mi lett az eredménye? Húsz év félnyomor a románok alatt, meg egy félresikerült zsunior. Ha nincs az a négy év, ami egy kis változást hozott, soha nem is tudja meg, milyen érzés boldognak lenni.

– A húsz év félnyomort nem ismerem, de a zsuniort igen. Jobb, ha nem beszélünk róla, mert elhányjuk magunkat – mondta Berci.

– Hát akkor adjunk magunknak esélyt erre, uraim! Kaphatnék én is egy poharat?

Az első poharat újabb, az első kancsót a második, aztán pohár poharat, kancsó kancsót követett, mértéktelenül öntötték magukba a bort, miközben Kuti úrról mesélték emlékeiket.

Kuki dőlt ki elsőnek. Alig maradt ideje kimenni.

– Hogy hánytam volna inkább a képébe a rohadéknak! – mondta keserűen, amikor visszaült az asztalhoz.

– Oda hánytál – vigasztalta Laci. – Akárhová hánytál, a képébe hánytál.

Seres urat kivéve mindegyikükre sor került. Bercire éjfél tájban, utolsónak, de ő már nem is tudott visszaülni. Áttámogatták az úton, Laci bekopogott, Magdust szólította, de nem várta meg, hogy kérdezen, nekitámasztotta Bercit az ajtótoknak, aztán igyekezett mielőbb kívül lenni a kapun.

Berci szörnyű vasárnapra ébredt. Korán szeretett volna kelni, menni kellett volna tartalékért anyukához és apukához, mert amit a beváltáskor kaptak, néhány nap alatt elkopott, az új pénz a nyári pangásban csak ritka alkalmakkor, s akkor is mértékkel cseppent. Ráadásul még mindig nehéz volt tudni, mi mennyibe kerül, mert nem voltak megállapodott, kialakult árak, azok, amelyeket az első napokban a

hatóságok javallottak a legfontosabb termékekre, a beváltásból kapott összeghez képest magát az éhhalált jelentették volna. S mert a munka is, amit közben felvállaltak, a kuncsaftok forrásai miatt ugyanúgy pénzben megállapíthatatlan értékűvé lett, megbeszélték Magdussal, hogy mindent elfogadnak munkadíj fejében, Berci ugyanis már csömört érzett, ha a köménymaglevesre meg az árva gulyásra gondolt.

Mikor egy kicsit magához tért, azt mondta, nem megy sehova, és kész. Arcát a párnába fúrta, mert a fény rátett még egy lapáttal a feje hasogatására. De a változtatáshoz elég volt Magdusnak egyetlenegyszer kiejtenie a Peti nevét, függetlenül attól, hogy éppen nem is az evéssel összefüggésben, és Berci azonnal erőt vett magán.

Jó három óra alatt tette meg az utat, Székestől a Cserés alatt rövidített, a kert vége felől ereszkedett be. Anyuka már levágta, leforrázta, megkopasztotta, fel is darabolta a két jércét, mindent összecsomagolt, külön a krumplit, külön a zöldségeket, egy-egy fej karalábét meg káposztát, a fejes hagymát, fokhagymát, a karósbab utolsó, egy-főzetnyi leheletével együtt, egy kis tarisznyába búzalisztet, egy másikba puliszkalisztet, papírtasakba szemesbabot, az ingázó fedeles edénykébe zsírt, régi újságpapírba kéttenyényi szalonnát, a kiskannába a reggeliben frissen fejt tejet, egy csészébe az előző napok fejésének fölét, az apuka odakészítette palack tavalyi nohabort. Berci mindet berakta a keki sátorvászonból varrt, bőrpántos, nagy hátizsákba, amit két évvel azelőtt Imi szerzett volt neki, viszonylag olcsón, s már indult volna, de anyuka úgy tett, mintha nem látná, és asztalhoz parancsolta.

- Hogy van a kis Péterke? - kérdezte apuka, miközben kitöltötte a tavaszi főzetű törkölyt.

- Jól - mondta Berci. - Jól. Eszik, iszik, pisilik, tojik, ordít, ahogy a torkán kifér, ha valami nem tetszik neki. Jól.

- Remélem, Magdus is jól van - emelte a poharát apuka.

- Ő is jól - bólogatott Berci, odakocintva poharát az apukáéhoz, miközben szelíd mosollyal igyekezett palástolni agya hasogatását.

- S te, Berci fiam, te hogy vagy? - kérdezett rá anyuka is.

- Én is jól, hogy lennék?

- És munkátok? Van? - Anyuka nem is titkolta az aggodalmát. Kezét a Berci kézfejeére tette, úgy simogatta.

- Kevesebb, de vagyogat. Megélünk. Meg, ne féljen.

- Igyekezned kell, furcsa idők járnak, fiam. Ha benéznél, mintha kitakarítottuk volna a hombárt. Apukád azt mondta, soha be nem szolgáltatja a kötelezőt, ha te nem monddod, hogy kell, mert különben nem tudod beváltani azt a kis pénzedet. Csak a jóisten a megmondhatója, hogy mi lesz jövő ilyenkor. Ha te nem monddod... Soha meg nem találták volna. Apuka tudta volna, hova kell elrejtteni.

- Tudom, anyuka. Sajnálom. De kellett az az új pénz, amit a régi plusz ötmillióért kaptunk, ha már lehetett. Az volt a feltétele. Azzal húztuk ki a hónapot. Nem hagyhattam, hogy Peti meg Magdus...

- Szóra sem érdemes, Berci fiam, mi itt úgy is megleszünk valahogy. Termett már annyi az idén, hogy akármennyit vittek is el a bitangok, ne szűkölködjünk, mint a tavaly.

- Sajnálom, anyuka, nagyon sajnálom. A tehenekkel rendben van minden?

- Azokkal igen - mondta apuka. - Na, még egy kupicával ebből a jó lélekmelengető törkölyből? - S tölteni készült.

- Nem - kapta kézbe a poharát Berci elutasítóan -, nem, indulnom kell, hogy rám ne esteledjen. - Azzal fel is állt, megölelte anyukát, majd apukát is, aztán vállára vette a zsákot. - Jó sok minden. Rendesen meghúzza ez a vállamat hazáig - mondta szelíden, és visszamosolygott anyukára.

Jó homályos alkonyat volt, mire a ház közelébe ért. Mintha előre egyeztetek volna, majdnem egyidőben érkezett az otthonról megtérő Boriskával. Intett neki, hogy várja meg, akárha csak az egy ajtónyitás kedvéért is. S hogy Boriska megvárta, Berci hamiskásan mosolyogva hangosan, határozottan kopogott az ajtón.

- Ki az?! - hallatszott odabentről a Magdus rémült hangja.

- A réztökü baglyok - röffent hangosan Berci, amikor benyitotta az ajtót.

- Agyalágyult! - bosszankodott Magdus. - Frászt raksz az emberbe.

- De azért csókra nyújtotta a száját. Csak akkor vette észre Boriskát.

- Ti együtt voltatok? - nézett Bercire komolyan.

- Együtt - válaszolta Berci annyi természetességgel a hangjában, hogy Magdus belesápadt. - Na - kuncogott aztán -, na, Magdus, hát te ezt képes vagy komolyan venni?! Csak vicc volt. A kapuban találkoztunk. Elvártad volna, hogy külön-külön jöjjünk be?

- Kérlek, hogy ezentúl ilyesmivel ne viccelj! - morcoskodott Magdus, és elhúzta az arcát a Berci csókja előtt.

És nem csak akkor húzta el, hanem este, az ágyban is. És másnap is. Meg az azt követő napokban is. Berci nem tudta, mire vélni, csak azt érezte, igazságtalanul büntetik. És még a szokásosnál is gyakrabban begerjedt. Arra is képes volt, hogy délután váratlanul abbahagyja a munkát, szólt Magdusnak, hogy amíg Peti alszik, addig igazán... De Magdus mosolytalan és érinthetetlen maradt. Ha még el is járt volna otthonról, Berci talán gyanakodni kezd, de Magdus el nem mozdult a házból, így nem tudta, mire vélni a tüntető távolságtartását.

- Mi baj van, Magduskám? - próbálkozott újra meg újra, de minden alkalommal ugyanazt a választ kapta.

- Semmi. Semmi baj.

- S akkor... ?

- Akkor mi...?

A következő vasárnap délután, mikor Boriska ismét hazament Panitba, s ő, simogató szándékára válaszul, sokadszorra tapasztalta meg a Magdus csökönös közönyét, érezte, hogy mindjárt odaüt. Az indulat ki is ülhetett az arcára, mert Magdus védekezően emelte arca elé a kezét.

- Ne, Berci, ne! Kérlek, ne!

Berci leengedte a kezét. - Megmondanád végre, mi az oka, hogy bőjtre fogtál?

- Semmi.

- S akkor...?!

- Akkor mi...?

- Miért vacakolsz? Miért nem engedsz közel magadhoz?

- Csak! Nem tudom.

- Jó. Te kerested. - Nem fenyegetésnek szánta, mégis több volt annál. Felöltözött, és elment otthonról.

- Fortyog benned a kaka, testvérem - mondta Imi, amikor meglátta Bercit. - Ki ne fusson itt nekem, bemocskolod vele a kicsi Imi-lakot. Mi a hézag, Bercikém?

- A rosszseb tudja. Ejsze, az én Magdusomat is zárolták, mint az itteni letelepedést, mert nem férek hozzá. Menjek át román közalkalmazottba? Lehet, hogy akkor magához enged?

- No, sem egyik, sem másik nem igazán derék dolog. Főleg, ahogy én téged ismerlek. Te képes lennél folyton bánkódni mindkettő miatt.

- Én már most úgy bánkódom, hogy elemészt a bánat. Segítesz elütni?

- Jól tudod, Bercikém, hogy az Imi testvéri jó szívére mindig számíthatsz.

Az éjszakába nyúlt, mire Berci bánatát, az Imi besegítésével, a Súrlott Grádics bora annyira, amennyire, enyhítette. Mikor hazaért, csak Borist találta a konyhában. Még ruhában ült a sezlonon, soha nem vetkőzött le alváshoz, amíg Berci és Magdus be nem vonultak a szobába.

- Magdus? - kérdezte.

- Már több mint egy órája lefeküdt.

Berci leült a konyhaasztal mellé, fejét a tenyerére támasztotta, és a bortól lágyan, elmélázva, mintha a semmibe bámulna, nézte Borist. Egy perc telt el így néma csendben, talán több is, akkor váratlanul, mintha egy, a semmiből felderengő, édenbe hívogató angyalt látna benne, felfedezte, hogy az a lény, aki ott ül tőle jóformán karnyújtásnyira, egy nő, van arca is, nem egy hétszépességé, de szabályos, kellemes, a tekintete eleven, az ajka picit keskenyebb, mint amit ő szeret, de szép ívű, a feneké, a combja duzzad a hústól, a mellét alig tudja úgy leszorítani, hogy ne tolakodjon bele a képbe annak, aki ránéz... És az édenbe hívogató angyal látványa mindenét megbizsergette. Igazából nem is tudta, mit tesz, amikor odaült Boris mellé és átölelte, majd ajkát a lányéhoz szorította, a nyelvvel próbálta szétfeszíteni, hogy csókolhassa, ám Boris a váratlan öleléstől lemerevedett, a karjait maga előtt összefonva, s ajkait összeszorítva ellenállt. Berci megpróbálta ledönteni a sezlonra, de Boris kiperdült alóla, s a konyha másik felébe menekült, onnan nézett vissza, rettegéssel telve, mint egy ordasoktól bekerített kis nyúl.

- Mi van, nem tetszem neked? - kérdezte Berci, egyre mélyebbre merülve a bor mámorába. - Derogál neked a mestered ölelése, mi?! - S mert Boris néma maradt, Berci rákérdezett: - Nem vagyok elég jó neked, mi?!

- Én tisztelen Berci urat, és szeretem is Berci urat, de Berci úr nős ember, és gyermeke van, és én mesterséget tanulni szegődtem el ide, nem ágyasnak.

Berci indulata fokozatosan átszűrődött a Boris válaszában, s közben jócskán veszített a hevéből. - Jól van, jól, fekjüd le nyugodtan, nem bántalak - intett mélán, aztán bement a szobába, levetkőzött, bebújt Magdus mellé. De bármennyire is kitarzott még benne a bizsergés, meg sem próbálta megölelni az asszonyát.

Ezt az önmegtartóztatást tovább vitte magával a következő napokra is. Megbeszélték Magdussal a napi teendőket, de a testük lehetséges örömről szót sem ejtettek. S mindeközben Boris ott élt együtt velük, és leszegett tekintettel, majdnem szótlánul végezte, amit kiszabtak rá.

Pénteken kora délután Imi azzal állított be, hogy Seres úr újra találkozni szeretne velük, és megismételni a múltkori görbe estét. Természetesen, ő állja a költségeket, akár az előbbit is. Bercinek semmi kifogása nem volt ellene, mint ahogyan nyilvánvalóan a többieknek sem. Este hatra egyeztettek, de amikor odaértek, Seres úr már öt személyre terített asztalnál várt rájuk. Valamivel lezserebbül volt öltözve, mint előző alkalomkor, de ugyanolyan választékos eleganciával, kesernyés parfümjének illata már-már elnyomta a falakba, asztalokba, székekbe beivódott, átható flekken-, sör- és borszagot. Nem a szokásos Küküllő menti leánykát itták, Seres úr egy különleges alakú üvegből igen finom konyakot töltött nekik, s a flekken után pezsgőt bontatott. Kuti úrról ezúttal alig, s csak érintőlegesen esett szó, Amerika volt a fő téma, a nagy lehetőségek és a nagy bukások országa, ahogy Seres úr mondta. Mindegyiküket más érdekelte, és Seres úr udvarias türelemmel, kimerítően válaszolt a kérdéseikre, csak akkor lett egy kicsit visszafogottabb, amikor Kuki azt kérdezte, vajon miért boldogultak a zsidók jobban Amerikában, mint Európában. Seres úr erre csak annyit válaszolt, hogy ott kellene élned, fiam, ahhoz, hogy mélyebbre látva megértsd az összefüggéseket.

Berci érezte, hogy ivott, de nem lett mámoros, jó hangulatban váltak el, így meg sem lepődött igazán, hogy előtte Seres úr finoman megfogta a karját, és diszkrétén megkérte, hogy vasárnap ugyanitt, ugyanakkor találkozzanak.

Semmi akadályát nem látta a találkozóznak. Vasárnap, ebéd után, amint Boris elment, és Magdus elaltatta Petit, lepihentek. Berci hanyatt fekvé várta, hogy álom jöjjön a szemére, de nem tudott elaludni, ott érezte maga mellett lüktetni Magdust, beszippantotta testének édes illatát, érezte bőrén kezének minden tapintását, sejtette, hogy ha akkor felé fordul és átöleli, megéli a szokott gyönyört, de nem tudta rávenni magát, hogy megtegye, valami furcsa erő visszatartotta, pedig már majdnem belealélt gerjedelmének szorításába, dült benne a vágy, de nagyobb volt a sértett önérzet visszafogó ereje. Felkelt az ágyból, kiment a konyhába, leült az asztal mellé, és megátalkodott konoksággal

bámult a semmibe. Aztán csendben felöltözött, Magdus és Peti még aludtak, amikor elment otthonról.

Majdnem egy órája volt még a megbeszélte találkozóiig. Céltalanul indult el fölfelé a Klastrom utcán, visszafordult a Bethlen sétányon, menet közben, maga sem tudta, miért, az égre emelte tekintetét, és ettől csodalátványban volt része, a lemenő nap különös fényt vetett a nyugati ostorfák lombhegyén a már élénksárgába váltott levelekre, valami lehetetlen, addig soha nem látott szint csalva ki belőlük, megállt, elgyönyörködött a képbén, mindenét átjárta a szép látványa, határtalannak érezte az erejét, mígnem, jó fél perc múltán, miközben hátraszegett fejjel a fák koronáinak fényjátékától telítődött, eszébe jutott Magdus és Peti. Ettől hirtelen megszűnt a varázs, megszedült, majd furcsa gyengeség uralkodott el rajta, késztetést érzett, hogy leüljön egy padra, de erőt vett magán, tovább ment, közben meg egyre azon töprengett, mitévő legyen, hogyan oldja fel azt az áldatlan feszültséget, amelybe már néhány, örökkévalóságnak tűnő nap óta Magdus belekényszerítette. Úgy vonult végig a sétányon, maga elé révedve, mint aki se nem lát, se nem hall, amikor érezte, hogy valaki hátulról belékarol. Nem is kellett arra fordítania a fejét, hogy tudja, ki az, az illatáról is azonnal felismerte volna. Mégis tetőtől-talpig többször is végigmérte, mert elképzelni sem tudott egy ilyen korú embernél ilyen jó kiállást, és hozzá ennyi könnyed eleganciát: alvadt vér színű pantalló, ugyanolyan színű, varrott talpú boxbőr cipő, könnyű bézs teveszőr felöltő, árnyalatában tökéletesen illő velúr puhakalap, vérszín-bézs, törökmintás selyemsál.

Seres úrnak láthatóan jólesett a Berci rácsodálkozása.

- Már a sétány teteje óta figyelem magát, Berci - mondta puha, szeretetteljes hangon, és kedvességére nyílt mosolyával is rájátszott.

- Öröm volt látni magán, ahogy beleréved a szépségbe. Azt hiszem, ez a különös képessége keltette fel a figyelmemet már az első találkozásunkkor is. - S mert Berci értetlenül nézett rá, sejtelmesen kivárt, majd folytatta: - Ennyit köszönés helyett. Igen, igen, maguk első látásra mind nagyon rokonszenvesek voltak nekem már ott, a temetésen. És a fehér asztal mellett sem kellett csalódnom. De hát az embernek, ugye, vannak ösztönös megérzései, és én már az első perctől kezdve négyük közül valamiért különösen magához vonzódom.

Berci egy pillanatra megtorpant, és csodálkozó tekintettel fordult Seres úr felé. Szólni akart, de nem fakadt fel egyetlen épkézláb mondat sem a tudatából, ami méltó reakció lehetett volna. Ott érezte karján a Seres úr kezét, s úgy tűnt, a hosszú, finom ujjak érintése zárol benne minden ellenkezést.

- Ilyenkor általában hozzá szokták fűzni, hogy félre ne értsen, kérem, de én nem teszem. Gondolom, egészen jól érti, mire utalok, fiatalúr.

Berci elsöre elpirult, aztán felfortyant benne a düh, hogy annak nézik, ami ő biztosan nem. Kivörösödött, legszívesebben azonnal képen törölte volna a nyomorult buzi vigéct, de türtőztette magát, nem illik egy idősebb embert bántani, és összeszorította az ajkait, hogy ki ne robbanjon belőle a káromkodás.

- Látja, ez egy egészen természetes reakció egy önhöz hasonló, rátarti fiatalember részéről. Köszönöm, hogy visszafogta a dühét. - Seres úr hangjában annyi őszinte hála volt, hogy Berci teljesen lefegyverezve érezte magát. Később hányszor ötlött fel benne, hogy abban a pillanatban ott kellett volna hagynia, de akkor, ott, annyi simulékonyság, hízeltő kedvesség volt a hangjában, olyan őszinte rácsodálkozás a tekintetében, hogy ez meg sem fordult a fejében. A meglepődöttségen túl inkább valami különös, megmagyarázhatatlan kíváncsiságot érzett, valami belső kényszeredettséget, hogy megismerje ezt a nem mindennapi embert, ezért is hallgatta őt ugyanolyan szokatlanul kitartó figyelemmel, érdeklődéssel, miközben balra tértek, a sárga keramittéglával kirakott Rákóczi utcába, hogy onnan majd visszaforduljanak a Grádics felé.

- Tudja, Berci, különös, hogy magukat, a kérdéseikből ítélve, mennyire más érdeklő Amerikából, mint ami Amerika lényege. Az egyetlen esszenciális kérdést a maguk Berger Kuki barátja tette fel, de hát nem válaszolhattam neki érdemben, mert többé-kevésbé elfogult vagyok, lévén anyáról én is zsidó, tehát elvben teljesen az. De ugye, ez magát nem zavarja?

- Nem, dehogy - szabadkozott Berci, és az első gondolata az volt, hogy érdekes, Seres úrnak egyáltalán nincsenek zsidós vonásai. Legszívesebben odafordult volna, hogy megállapítsa, jól emlékszik-e, de igyekezett ugyanolyan tapintatos, udvarias úriember maradni, ahogyan induláskor önmagát beállította.

- Az jó - mondta Seres úr, hosszan elnyújtva a szóvégi ó-t. - Az jó, mert ha egy ember előítélettel van a másik iránt, bármennyire is törekedjen rá, nem tud őszinte lenni hozzá. Márpedig én nagyon remélem, hogy ettől kezdve nagyon őszinték leszünk egymáshoz. - Úgy tűnt, mintha elmélázna, miközben sejtelmesen mosolygott. - Tudom, Berci, hogy magának kényelmesebb lenne a Grádicsban, hiszen csak átlép, és otthon van, de, ha nem haragszik meg, én mégis a Gusáthba foglaltam asztalt. - És meg sem várva a Berci válaszát, finoman a tervezettel ellentétes irányba vezette. - Lehet, hogy kevésbé otthonos, mint amaz, de az én szállásomhoz van közelebb, azonkívül valamiért jobb környezetet ígér ahhoz, amiről ma este beszélni szeretnék magával.

Hogy miről, azt a következő néhány percben, amíg a vendéglőhöz értek, nem mondta el, meg sem szólalt, fogta a Berci karját, és ugyanazzal a sejtelmes mosollyal az arcán, vitte magával, mintha egy foglyot vezetne.

Seres úr pezsgőt rendelt, amire Seregi, a főpincér feltolta szarukeletes, sokdioptriás szemüvegét, és tisztelete jeléül összecsapta a bokáit.

- Gondolom, kíváncsi arra, miért kértem, hogy találkozzunk - mondta Seres úr, miután koccintottak és belekortyoltak a gyöngyöző borba.

- Hát... - válaszolta Berci enyhe szemöldökfelvonás közepette, mert nem akarta kimondani az igazságot, hogy igen, nagyon.

- Igen, nagyon, mondtam volna maga helyett, ha betartja az egyezségünket, hogy a lehető legőszintébbek leszünk egymáshoz.

- Igen, nagyon - mosolygott kényszeredetten Berci, mert csakugyan kíváncsian várta a folytatást.

- Na, így már jobb. Amint azt már mondtam volt, maga, Berci, első látásra megragadta a figyelmemet. Sokat gondolkoztam azon, miért. Pedig az ember ne morfondírozzon az érzelmein. Fogadja el, hogy vannak, és élje meg tisztán, odaadóan a belőlük fakadó örömeiket. De magával valamiért más a helyzet. Mintha azt, amit maga iránt érzek, egyszer már megéltem volna. Maga egy határozottan szép ember, Berci. És itt nem a felleltározott testi adottságaira gondolok, nem a, feltételezem, néhány évvel ezelőtt még sokkal dúsabb ébenfekete hajára, az égbék szemére, a finoman duzzadt ajakára, nem a bőre simaságára, hanem arra a különös szépségre, amit magából sugároz. És egyszerre

ráébredtem, hogy amit magával kapcsolatban érzek, azt sok-sok évvel ezelőtt egyszer már éreztem ugyanilyen intenzitással. Na, mit gondolkis iránt? – Kivárt, sejtelmesen fürkészve a tanácsstalansága miatt némaságba temetkező Berci arcát. – Találgasson. – Ismét kivárt, aztán amikor Berci arcán kinyílt a felfedezés, folytatta. – No, látom, semmi szükség rá. Süt a tekintetéből, hogy tudja. Igen, igen, Kuti Jóska. Erős, mondhatnám, végzetes vonzalom volt bennem iránta attól a perctől kezdve, hogy megismertem, s ezt ő, bár nem viszonzta feltételek nélkül, több mint barátként értékelte. A puszta tény, hogy nem volt terhére, és nem üzött el maga mellől, az oly ifjan is már nagy tudású mester a frissiben szabadult segédet, ahogy mások elvárták volna, mikor kiderült rólam a másságom, önmagáért beszél. Csodálni való ember volt. Hihetetlenül tehetséges és önzetlen. És nyitott mindenre, ami szép. De hát kinek mondom én ezt?! Amerika a Kuti-tudás lába előtt fekszik. Már akkor lenyűgözött, amikor megismertem. És kevés kellett ahhoz, hogy a rajongásig megszeressem. És, bár ezt soha ki nem mondtam neki nyíltan, tudom, hogy ő is szeretett, és kevésen múlt, hogy ez a kapcsolat beteljesüljön. Ha merészelt volna hallgatni rám, és bízni abban, hogy előttünk az élet, minden másképpen alakul, tudom, hogy a lehető legcsodálatosabban. De ő a környező világ előítéletei elől nem Amerikába menekült velem, hanem az unokahúgával, Idával kötött házasságba. Igen, Berci, az vagyok, amire gondolkis. Meleg a javából. Vagy ahogy köznyelven mondanák, buzi. Nagy valószínűséggel, nekem már a pólyában is melegem volt. De magam sem emlékszem, mikor ébredtem ennek tudatára. És arra sem emlékszem, mikor hevültem először a fiúk láttán. Kipróbáltam én magamat másként is, időben ellátogattam itthon a Malom utcába meg a Csillag-közbe, de bizony sokkal, nagyon sokkal volt kevesebb az, amit ott kaptam, mint amire vágytam. Szóval, én elmentem, de Kuti Jóskaival azután is tartottuk a kapcsolatot, rendszeresen leveleztünk. Mindent tudtam róla. Azt is, hogy milyen méltósággal viseli a boldogtalanságot. Minden mondatából, szavából ez sütött át. Soha senkit nem tudtam azóta sem úgy szeretni, mint őt. Azért is jöttem haza, hogy elvigyem innen valahova. Nem Amerikába, oda én már nem megyek, nem mehetek vissza, de ez más téma, most ne kérdezze, mi. Szerettem volna kimenekíteni innen. De mire jöhöttem, már megtörtént a baj. Nem kerestem fel, mert nem akartam nyomorúságában, összeomolva

látni. A temetése napjáig azt hittem, mindennek vége. És akkor megláttam magát, az embert, akiből ugyanannak a szépségnek a sugárzását véltem érezni. Aztán amikor megismertem, meggyőződtem, hogy csak hasonló, nem ugyanaz. És attól felujjongott bennem a remény. Nos, mit gondol erről?

Bercinek nem hogy válaszolni, még gondolkodni sem volt ereje. Egyáltalán képtelen volt felfogni, hogyan lehet ő egy férfi számára vonzalom tárgya. Ez az értelenség tükröződött abban a félszepségben is, ahogy, szokása ellenére, ide-oda kapkodta a tekintetét, hogy ne kelljen a Seres úr szemébe néznie.

- Értem én a megilletődöttségét, Berci. Nem is várom el, hogy azonnal válaszoljon. Csak adjon esélyt nekem, hogy még jobban megismerjem és megszerethessem. S ha afelől lenne kétsége, hogy ez mennyire eredeti, higgye el, hogy nem pótlás, nem olyan, mint, mondjuk, itt a kávé helyett a pörkölt cikória vagy az Enrillo, ez eredeti és tiszta. És... aromás is. Azt sem várom el, hogy bármit megindítsak magában. Csak találkozzon velem olykor. Világjárt, világlátott ember vagyok, talán még tanulhat is tőlem egyet s mást, ami hasznára válik az életében, még akkor is, ha itt most nem kimondottan világiak a feltételek. Kuti Jóska említette egyszer magát, és mint tehetséges fiatalembert, a maga módján csodálta is.

Berci hallgatott, pedig odabent harsányan viaskodott benne a jóézés, amely marasztalta, meg a döbbenet, amely menekülésre sarkallta. Végül a lehetetlen középutat választotta, azt remélvén, hogy ha témát vált, minden, amit az elmúlt percekben hallott, visszhangtalanul kiszáll belőle, nyomtalanul elillan, eloszlik a semmiben.

- Én is csodáltam őt. És önt is csodálom, Seres úr. Ön divatbirodalmat teremtett egy olyan világban, amelyben, gondolom, igen nagy a hírnévért, a gazdagságért való tülekedés, könyöklés, és a módszerek sem mindig a legtisztességesebbek. Ön ettől olyan nagy, amilyen, hogy mindenek ellenére az lett, ami. Egy hangadó, egy zseni, aki divatot kreál.

- Tetszik nekem, Berci, ahogy beleéli magát abba a hamis képbe, ami magában, magukban itt Amerikáról kialakult. Ott sem hat meg senkit semmilyen könyöklés, semmilyen tülekedés, ha az ember nem tud értéket, képességet felmutatni, s hosszú távon is igazolni. Gondolja, hogy az amerikai ember teljesen hülye, s elhiszi magának, a

legmenőbbiséget az esetleg érdemtelenül kikönyökölt szabónak, hogy ha maga varrja meg neki a legdrágább anyagból az öltönyét, attól neki hirtelen megnő a farka, vagy megszaporodik az esze? Maga is tudja, hogy Kuti Jóska sem az egyszeri csodatételért maradt mindig Kuti Jóska. Odakint is nap mint nap meg kell kínlódnia azért, hogy az ember felszínén maradjon. Mert egyetlen kreált divat nem teremt zsenit. A zseniség, ahogy maga nevezte, a mi szakmánkban éppen abban áll, hogy tudja, neki folyamatosan újra kell teremtenie a divatot. Ért engem, Berci?

Igen, Berci értette. És ettől valósággal felujjongott benne az öröm. Abban a pillanatban úgy érezte, időtlen időkig hallgatná Seres urat. És azt is érezte, mert már tudta is, hogy ha Seres úr máskor is beszélgetni akar majd vele, nem zárkózik el előle. És amikor Seres úr arra kérte, beszéljen végre ő is, meséljen magáról, kapkodva ugyan és rendszertelenül, elég sokat beszélt, amíg úgy nem érezte, most már mennie kell.

Seres úr ezt is megértette, nem tartóztatta, ő még maradt, megígértette, hogy jövő vasárnap ugyanitt, ugyanekkor találkoznak, és Berci hazafelé menet arra gondolt, hogy mindentől függetlenül szerencsés pillanat volt, amikor megismerte. Valami különös jóérzést vitt magával, s ez tartósan kiült az arcára is.

Ez lehetett rajta akkor is, amikor belépett a konyhába, és szembe találta magát a Magdus hideg dühével. Nem igazán értette, miért a szemrehányás, Magdus tudta, hová megy, még idejében elmondta neki, nem is jött túl későn haza, ösztönből keresett védelmet, segítséget, szinte segélykérően nézett rá a sezlonon gubbasztó Borisra.

- Megint együtt voltatok?! - sziszegte a Berci arcába Magdus. - Megint!? Rohadékok. - Azzal Borisra vetette magát. - Bűdös kurva, bűdös kurva! - kiabálta, és püfölte, ahol érte. Berci alig tudta leválasztani róla, Magdus akkor szembe fordult vele, őt kezdte ütlegelni. - Rohadt lator, rohadt lator! - kiáltotta minden ütéshez, s akkor sem hagyta abba, amikor a szobában felsírt Peti. Berci már emelte a kezét, hogy visszaüssön, de a Peti sírása észhez térítette. Jóformán a dühöngő Magdussal a hátán bement a szobába, hogy a gyermeket kivegye a kiságyból és magához ölelje. De Magdus kikapta a kezéből, s úgy szorította magához, mintha szétroppantásával megválthatná a

saját vélt megalázottságát. – Ne nyúlj hozzá, nem a tiéd! Ha kell neked, csinálj egyet annak a ringyónak ott kint! – kiabálta, nem törődve a Peti keserves sírásával.

Berci csitítani próbálta, sikertelenül, Magdus tovább pocskondiázta, latorozta.

– Mi a bajod, Magduskám, megmondanád végre, hogy tulajdonképpen mi a bajod? – igyekezett megérteni őt Berci.

– Rúgd ki ezt a kurvát! Rakd ki az utcára ezt a riherongyot, de most!

– Te tényleg azt hiszed, hogy én...?

– Nem érdekel, hogy te vagy ő. Most azonnal kergesd el a kurvádat!

– Nyugodj meg, Magduskám – kérlelte Berci, s igyekezett gyöngéden átölelni mindkettőjüket, de Magdus durván eltaszította.

– Hozzánk ne érij! Be ne mocskolj minket!

– Jól van, jól. Nem érek hozzád, csak nyugodj meg. – És azt remélvén, hogy ha nem foglalozik vele, hamarosan észhez tér, belül a végsőikig zaklatottan, mégis nyugalmat színlelve levetette az utcai ruháját, magára öltötte az otthonit, igyekezett a vacsoráig elfoglalni magát, leakasztotta a vállfárról az egyik éppen készülő kabátot, a válltömésétől a kézfejére fektette, és az anyag hullását ellenőrizte, aztán kibontotta a vállvarrást, újra fércelte, ismét próbálgatta, hogy hátha az idő múltával... De számítása ellenében Magdus egész este ilyen nyugtalanul ellenséges maradt, többször is lebüdöskurvázta Borist, lerohadtlatorozta Bercit, s közben Petit a karjaiban idegesen, darabosan ringatva inkább felajzotta a sírásra, mintsem csitította. Vacsorához sem terített, és aznap Berci éhesen feküdt le, előtte csak egy csésze tejet ivott.

Nyugtalanul aludt, és zaklatottan ébredt, pedig nem engedhette meg magának, hogy fáradtan kezdje a napot, a szezon teljében voltak, és a klientúráját egyre fontosabb hölgyek alkották, a legkisebb elégedetlenség is tönkre tehetne volna a szakmai hírnevét. Ezért, amikor Magdus a reggelit követően, miközben ő meg Bori, a munkaasztalnál egymással szemben ülve már javában dolgoztak, tovább folytatta az esti hóbörgést, követelve, hogy küldje el a bűdös kurvát, amitől Boris, aki előző este még szótlanul tűrte a gyalázkodást, az éppen készülő, drága darabra ráborulva, sírva fakadt, Berci kiborult. Mégis inkább csendesen, mint fenyegetően szólt rá.

– Vagy befogod végre a pofádat, aranyos Magduskám, vagy úgy szájon töröllek, hogy kiköpöd az összes fogadat!

Magdust egy pillanatra láthatóan meglepte a Berci keménysége, de ugyanakkor fel is bőszítette. – Na lássam! Ide üss, a gyermeked anyjának a pofájába, te rohadék! – mondta magából kikelve, és tüntetően odatolta az arcát Berci elé.

Bercit előntötte az indulat. – Te kérted – szisszent fel, és felálltában nyitott tenyérrel jókorát odacsördített a Magdus arcára, amitől ő megtántorodott, egyensúlyát veszítette, és a Boris ölébe huppant.

– Vadállat – mondta gyűlölködve Magdus, de attól kezdve csendben maradt. A következő napokban is szótlannul, komor tekintettel jött-ment a házban, de a haragja fokozatosan néma duzzogásba váltott.

Berci is hallgatott, csak a legszükségesebbre szorítkozott, amikor Borisnak elmagyarázta, mit kell tennie. Magdussal egész héten nem szóltak egymáshoz.

Ezért is várta már a találkozót Seres úrral, kelt jókor hajnalban, járta meg az utat szapora léptekkel Kálig s vissza, hogy idejében haza érjen a kétheti tartalékkal, ezúttal még az anyuka ebédjét is visszautasította, az apuka törkölyéből sem ivott, Anti öccsével is éppen csak két szót váltott, pihent le egy kicsit délután, hogy kifújja magából a harminc kilométernyi gyaloglás fáradtságát.

Seres úr a múltkori asztalnál, a széken lezserül hátradőlve várakozott, mellette a frappéban már ott volt kibontatlanul az üveg behűtött pezsgő. Amikor meglátta az érkező Bercit, mosolyogva felállt, és Berci, a megtisztelő udvariasságán túl, ismét megcsodálhatta, milyen jól áll egy szép, fiatalos tartású emberen az ízléssel kiválogatott ruha. Szilvakék nadrágjához nagyon finom, halvány pasztellkék, enyhén karcsúsított zakót viselt, melynek sálgallérját a nadrágéval azonos színű paszpól szegélyezte, a bal felső zsebbe dugott, gondosan hajtogatott díszzsebkendője meg a nyakát fedő kis dízsál is ugyanolyan szilvakék volt.

– Örülök, hogy időt tudott szakítani rám, Berci – mondta egészen természetes őszinteséggel a hangjában, amikor Berci leült vele szemben az asztalhoz. – Féltém, hogy elijesztette a múlt vasárnapi őszinteségem.

– Á, nem, dehogy – igyekezett megnyugtatni őt Berci, és legszívebben kimondta volna, amit gondolt, hogy sőt, kíváncsivá tette.

– Vagy lehet, hogy egyenesen kíváncsivá tettem? – mosolygott biztatóan Seres úr. – Különben milyen hete volt? Van magában valami feszültség. Remélem, nem amiatt, hogy ismét találkozunk?!

- Nem, nem, csak a szokásos bajok. Most van kialakulóban az új klientúra, s ha az ember nem figyel oda, akármilyen jó is legyen különben, elpackázhatja a jövőjét.

- Azt el. Van a kezdetben egy időszak, amikor tényleg jobban oda kell figyelni, hogy az ember magához kösse azokat, akikről úgy gondolja, megélhet belőlük.

- Seres úrnak ez hogy sikerült abban a nagy idegenségben? Mert gondolom, az elején önnek sem volt valami könnyű?

- Na, hát először is, mivel én vagyok az idősebb - emelte poharát Seres úr, mert közben Seregi, miután feltolta orrnyergén a szarukeretes szemüvegét, aggodalmas, bokacsattogtató udvariassággal mindketőtjüknek töltött a pezsgőből -, szervusz, Berci.

- Szervusz, Guszti bátyám - koccintotta oda poharát a Seres úréhoz.

- Bátyám nélkül, Berci kedves, bátyám nélkül, csak Guszti.

- Hát akkor, szervusz, Guszti - és zavarodottan ismét odakoccintotta poharát a másikéhoz, majd egyből kiitta a tartalmát.

- Kicsit úgy tűnik nekem, hogy most megjátszod magad, hogy nem vagy őszinte, hogy megalkuszol önmagaddal valami nekem ajándékozott különös kegyért. Ha úgy érzed, terhedre van, hogy velem töltsd ezt az egy-két órát, nyugodtan elmehetsz, isten bizony nem veszem zokon.

- Nem, nem, csakugyan szívesen ülök itt és beszélgetek veled, kedves Guszti.

- Szívesen, vagy inkább kíváncsian, hogy mit is akarhat végül is ez a különc, vén buzi?

- Hát jó, is-is. De a szívesen van túlsúlyban.

- Az jó. Mert, ugye, amit szívesen teszünk, abban benne van a szívünk is, Berci. Én ezt nem is mertem remélni. De most már, ha nem félnék, hogy időnap előtt elijesztelek, most már többet is remélni mernék. Na, de ne vágjunk a dolgok elejébe! Térjünk csak vissza egy picit a múltadhoz, aztán a lehetséges jövődhöz!

- Vagy inkább a tiedhez, Guszti kedves, a te múltadhoz. Az sokkal érdekesebb lehet.

- Ó, igen, az enyémhez. Mi érdekel, Berci? Az, hogy milyen, amikor több mint két hétig lézengsz egy böhöm nagy hajó fedélzetén, a végtelen vizet bámulva, a végtelen kísértésétől győtrődve, aztán kiszállsz, bele egy böhöm nagy világba, és azt sem tudod, miért jöttél, csak azt, hogy

miért mentél el otthonról? Hogy amint telnek a napok, érzed, hogy a régebben ott élőknek nem vagy több, mint egy öklömnyi kő az útszél porában, látják, hogy ott vagy, nem illesz oda, de nem érdekli őket, még annyira sem, hogy odébb rúgjanak? Clevelandben kezdtem én is, mint annyi más magyar, majdhogynem foltozószabóként a sok ágról-szakadt között. Két évig fulladoztam a pokol ködös kapujában a Kuti Jóska édenkertje után. Gyűjtöttem annyit, hogy a keleti parton próbálkozzam. Boston már más volt, a kereskedők, a pénz paradicsoma, és Duchard úr, akinél felvételre jelentkeztem, amikor a próbamunkát elvégeztem, kikötötte, hogy az ő műhelyében csak szalonképes ruhában szabad dolgozni. Csak később értettem meg, hogy azért, amiért Kuti Jóskánál is, az egyszerű segédnek a tükör előtt forgatott kuncsaft hallatára kell elmagyarázni, milyen igazításokra van szükség, hogy a darab tökéletes legyen, azt pedig nem illik ingujjban végighallgatni. Komolyan kellett vennem őt. Azért is, mert szerető és szeretetre méltó ember volt. Egy éve voltam a segédje, talán több is annál, amikor úgy határozott, hogy szalont nyit az ígéretek városában, és megkérdezte, nem akarom-e én vezetni. Lenyűgözött az önzetlensége. Akkorra már beszéltem annyira a nyelvet is, hogy akarhassam. Újabb két év, ami rendben is lett volna, de annak ellenére, hogy Duchard úr nagyvonalúan részesévé tett a szalonnak, valami hiányzott az életemből. És itt nem az érzelmekre gondolok, mert odaát könnyebb a magamfajtának, bár az is úgy van, hogy ha az ember folyton vándorolni kényszerül, semmiben nem számíthat állandóságra. Mégis elvoltam magammal. De aztán tizenhét áprilisában tudaton kólintott Wilson elnök háborús beszédének egy mondata, hogy az igazság fontosabb, mint a béke. Ő persze másra értette, de én ráéreztem belőle az én igazságomra, hogy nekem fontosabb a saját lábamon megállni, mint megbékélni a langyos sorsommal. És Duchard úr ismét kegyes volt, beleegyezett, hogy kivásároljam a részét. Alig több mint huszonhét évesen egy közepes forgalmú New York-i ruhaszalon tulajdonosa lettem. Tudtam, a többi már csak kizárólag rajtam áll vagy bukik. És azt is, hogy ami kevéske tapasztalatom van, nem elég az üdvösséghez. Valami más kell, valami több. Éjszakákba nyúlóan töprengtem, mi az a több. Mert hiába adtam ki magamból mindent, az csak a középszerűre volt elég. És én mást akartam, a csúcst, a teljességet. És akkor kezembe került egy újság, amelyben olvastam Dzsigoró Kanóról, a dzsudó megálmodójáról, aki

Amerika egyik kikötőjében felállított egy küzdőteret, és kijelentette, hogy aki őt legyőzi, az több száz dollárt kap, a derék matrózok könnyű prédának nézték az alig hatvan kilós, alacsony emberkét, hatalmas lendülettel támadtak rá, hogy aztán az orrukon-hátukon érkezzenek a porba. És rájöttem, hogy nekem is ezt a módszert kell alkalmaznom, ki kell használnom azt a lendületet, amivel a megrendelőim belevetik magukat a szebbé válás folyamába. Attól kezdve energiám jó részét arra fordítottam, hogy kilessem a kimondatlan akaratumat, hogy kifürkészem, mitől is lesznek boldogabbá, s én ezt a belső lendületet kihasználva csak az irányt adjam hozzá, hogy ők a boldog elégedettségbe huppanjanak. Nem kellettek világrengető megoldások. Elég volt néhány egyszerű, vázlatos vonallal elbódítani őket ahhoz, hogy a kellemes közérzetük forrásaként ne magukat, hanem engem lássanak. És attól kezdve már csak arra kellett vigyáznom, nehogy a turpisság kiderüljön.

- Fantasztikus! Fantasztikus vagy! Milyen boldog ember lehetsz, Guszti, milyen boldog ember! – Berci úgy érezte, hogy nem csak lenyűgözte őt ez az ember, de már szinte szereti is.

- Boldog?! Akár az is lehettem volna. De úgy látszik, a jóisten, a valamit valamiért alapon, megfizettette velem a megdicsőülés árát. Túl a hírnéven, a megbecsültségen, a pénzen, ami ebből következően dőlt, érzelmileg folyton elkárhozott voltam. Senkihez nem engedett közel azok közül, akiket én szerettem. Vergődés, megalázkodás, megaláztatás. Ha kellettem, csak azért, mert én voltam a hírnév és a pénz. S mikor néha már-már közel kerültem volna ahhoz, hogy azért szeressen valaki, mert olyan vagyok, amilyen, a túlfűtött szenvedéllyemmel mindig belegyalogoltam az önérzetébe, az életébe. Biztos láttad már te is egyik-másik embert elszabott nadrágban, kabátban feszengeni. És elképzelted, hogy az milyen kegyetlen érzés lehet. Akkor képzeld el, milyen érzés egy olyan elbaszott életben feszengeni, mint az enyém.

- Miről beszélsz, miket nem mondasz?! Még hogy elbaszott?! De hát a te életed igazából az a hírnév, a siker, amit önerőből egy idegen világban elértél. Ne mondd azt nekem, Guszti, hogy az nem egy csodálatos elégtétel.

- Jaj, Berci, Berci, csalódnék benned?! Te is csak a felszínről ítélsz? Tudod-e, mekkora ára volt a hírnévnek és a sikernek, egyáltalán, a pénznek? Az állandó hányinger. Ahhoz, hogy a lendületüket kihasznál-

jam, gátlástalanul jó mélyre beléjük kellett nézmem. S mi mocsok volt, amit odabent láttam! S mi mocsok volt, ami kiült rajtuk! Mert a lelkekben rejlő szennyet nem fedi el néhány rőfnyi jól szabott csodaanyag. És azon túl? A sikeren, a hírnéven, a pénzen túl? Ha azon túl nincs semmi, mit ér az egész?! – kérdezte feltörő szenvedélyt szabadon szárnyaltatva Seres úr, és finoman ráengedte tenyerét a Berci kézfejére.

Berci hallgatott. Gyors számadást készített magában mindenkiről, aki őt szerette, és akit ő szeret. És úgy érezte, nem sajnálatból mondaná ki, hogy Seres úr is közékük tartozik. Már mondta volna is, de azonnal rájött, hogy ez túlzás, mert igazából csak csodálja. A csodálatát pedig nem tudta volna külön szavakban kifejezni, mint ahogyan már megtette. Nem is akarta. Inkább hallgatott tehát, és közben egészen átszellemültnek érezte magát, mint aki váratlanul, egy szerencsés véletlennek köszönhetően, s egy Seres Gusztáv nevű furcsa közvetítő révén, megszerezte az igazi életre nyíló kapu kulcsát.

Aznap este odahaza már nem is zavarta a Magdus duzzogása, a következő napokban szintúgy nem. A néha-néha elkapott tekintetéből érezte, hogy szívesen békülne, de a békülékenysége még alul marad a rátartóságával vívott csatában. Tette magát, hogy nem érdekli, azon a kevés időn kívül, amikor odaállt Peti ágya mellé, gyönyörködni a békés csecsemőálm csodájában, a munkájába mélyedt, és alkalmakként már igyekezett kipróbálni azt, amit Seres úrtól tanult. Csak módjával és a legnagyobb tapintattal, nehogy valamelyik hölgyet megsértse és elijessze. A módszer gyakorlati alkalmazásáról Seres úr nem beszélt, de Berci annyit eldöntött, hogy itt másak a viszonyok, nem is venné hasznát annak, amit Seres úr arról esetleg részletekbe menően mesélne. Azt mindenképpen eldöntötte, hogy ezentúl nem szegi le alázattal a tekintetét, miközben a kedves kuncsafttal beszélget, hanem a szemébe nézve, annak jeleiből igyekszik kiolvasni, mit is szeretne, hogy is szeretné tulajdonképpen. Érdekes kísérletnek bizonyult, egy-két kivételtől eltekintve, minden nő hagyta a szemében kutakodni, néha látni vélte a szemekben a büszkeségérzet felvillanását, néha a rajtakapottság, az enyhe szégyenérzet okozta belső pirulást, de tette magát, hogy sem egyiket, sem másikat nem veszi észre, s ettől azok duzzadó, de nem hivalkodó önbizalomba mentek át, az eredmény mindenkor az

őszinte megnyílás volt, aminek nyomán Berci helyzete leegyszerűsödött, mindig tudni vélte, kivel hányadán áll.

A következő vasárnapi találkozóra mégsem akart egyedül menni, megkérte Kukit, jöjjön el vele. Egyfelől tartott is egy kicsit a folytatástól, másfelől nem akarta a Magdus fokozatos megenyhülését az újabb gyanúsítás lehetőségével leforrázni. De már az első percekben megbánta. Seres úr visszavédlett azzá az udvarias amerikánussá, akit az első találkozásukkor megismertek. Főleg Kukival beszélgetett, elmélyültek az európai és az amerikai zsidók közötti különbségek taglalásában, és Berci, bár volt erről véleménye, mellőzöttnek, olykor egyenesen kirekesztettnek érezte magát. Tudta, hogy emiatt csak magára vethet, különösen olyankor érezte magát cudarul, amikor el-elkapta a Seres úr megrovó tekintetét. Érthetetlen bánat volt benne, amikor egy közönyös kézfogással elköszöntek egymástól.

Szerencséjére, bánatát feledtette az otthoni fogadtatás. Magdus kitárulkozó és adakozó volt, és Bercinek a gyönyörök gyönyöréig olyasmit is megengedett, amit azelőtt még soha. Estéről estére halmozta az örömet, mégis egész héten valami megmagyarázhatatlan nyugtalanság zavarta, valahányszor Seres úrra gondolt, olyan volt, mintha hiányérzete lenne, s bármennyire furcsállotta, várta a vasárnapot, az újabb találkozást.

És úgy tűnt, nem hiába. Seres úr, mintha átszökte volna az előző hetet, visszatért ahhoz a meghitt hanghoz, amellyel két héttel előtte elkényeztette, és Berci nem is szégyellte bevallani magának, hogy ez így összehasonlíthatatlanul jobb. Seres úr, akárha megérezte volna, még kedvesebb volt, mégis mellőzött mindent, ami a negédesség érzetét kelthette volna. Berci egy pillanatig sem morfondírozott azon, hogy elmesélje-e vagy sem, mire jutott a próbálkozásaival, és már-már büszkén zsebelte be a Seres úr dicséreteit.

- Nagy dolgokat vihetnénk véghez mi ketten, Berci - suttogta Seres úr, mintha valaki lehallgathatná őket, és tekintetéből sütött a forró ragaszkodás, amitől Berci egy kicsit megrémült, ennyi érzelm egy kicsit sok volt neki, bizonyára az arcára is kiült, mert Seres úr valamivel visszafogottabban folytatta. - Nem követhetem el veled azt a hibát, amit harmincvalahány évvel ezelőtt. Ezért nyíltan kimondom, nem tudnék elviselni egy újabb kudarcot. Hagyj itt mindent, és gyere velem! Megtaláljuk a világnak azt a zugát, ahol te a dicsőség minden babérját learathatod.

S amint a hatás kedvéért Seres úr egy pillanatra kivárt, furcsa módon a Berci agyában nem a vallomás lényege, hanem a világnak az a zuga foglalta el a fő helyet, ahol ő megdicsőülhet, és ez a zug egy zagyva, felemásan fortyogó városfertály képévé satnyult, ami nem Amerika volt, mert Seres úr sem Amerikát emlegette. Berci meg, anélkül, hogy a következményekkel számolt volna, erre kérdezett rá: – És miért nem Amerika?

Seres urat láthatóan váratlanul érte a kérdés. Arcára kiült a viaskodás, hogy válaszoljon-e vagy sem, de mint aki mindenre elszánt, mélyet sóhajtott, aztán vallott. – Nincs, nem lehet titkom előtted, Berci, ha már azt akarom, amit. Nem csak azért jöttem el ide, hogy Kuti Jóskát kimentsem. Nem mehetek vissza az Államokba. Történt ott egy és más, ami miatt előbb-utóbb szenvedélygyilkossággal vádolnának. És bizonyára le is csuknának, talán az életembe is kerülne, nincs elég alibim, hogy megússzam. Még időben hajóra szálltam, hogy kikerüljek a szórásukból. Itt elég zavarosak most a viszonyok ahhoz, hogy nehezebben akadhassanak rám. De mielőtt eljöttem volna, még kimenttettem, amit lehetett. Bőven elég ahhoz, hogy a világon bárhol újrainduljunk. Egyedül te vagy képes folytatni, még magasabb szinten, amit én elkezdtem. Minden adottságod megvan hozzá. – És mert Berci arcán pillanatok alatt többször is váltakozott a döbbenet, a rácsodálkozás, az értetlenség és az aggodalom, megnyugtatóként azt mondta: – Ha eljössz velem, gondoskodom róla, hogy akiket miattam itthagysz, soha semmiben ne szenvedjenek hiányt, amíg, egyszer majd, követhetnek téged.

A csendben, ami ezt követően közéjük zuhant, Berci, felemás elkápráztatottsága közben, a saját töprengő hangját hallotta vissza: – Miért, miért éppen én?!

Seres úr ezúttal, talán mert túlságosan is a féltettebb titkait is kiadó vallomásának hatása alá került, félreértette: – Gondolom, fölösleges kimondanom. De majd érezheted, ha minden nap megtapasztalod. – És a tiszta szeretettől sugárzó mosolyával álcázva a mozdulatot, gyöngéden a Berci combjára tette a kezét.

Berci a puhán rásimuló ujjak érintésétől idegesen összerándult. – Guszti, kérlek – mondta, de annyi bizonytalanság volt ebben az elutasításban, hogy Seres úr nem vette el a kezét a combjáról, amíg

Berci finoman meg nem fogta a csuklójától, és le nem emelte róla. – Kérlek, erről nem volt szó.

– De igen, Berci, az első perctől csakis erről volt szó – nézett a szemébe annyi dacos szenvedéllyel Seres úr, hogy Berci szinte már félni kezdett. Szervedélygyilkosság, szervedélygyilkosság, dörömbölt a rémkép a tudata kapuján, és ettől egyszerre megszűnt a káprázat, szertefoszlott minden olyan kép, ami azelőtt idilli lehetett.

– Nem, Guszti, nem – mondta Berci határozottan. – Sajnálom, de én nem. Nagyon jó volt veled beszélgetni, de kérlek, ezentúl ne keress, ne zaklass, nem szeretnék a következőkben találkozni veled. – Felállt az asztaltól, betolta a székét, és tisztelettudó főhajtással elköszönt: – Isten áldjon, Guszti bátyám.

Seres úr megértette Bercit, többé soha nem kereste. De zaklatni önkéntelenül is zaklatta, a tragikus haláláról szóló hírral, amelyet Kuki hozott, aki az elmúlt hetekben is többször találkozott vele, s ugyan nyomát sem tapasztalta benne az előző idők könnyed lovagiasságának, de, amint mondta, sem a szavaiból, sem a viselkedéséből semmi nem utalt arra, ami végül is bekövetkezett: kötéllel a nyakában, már hullamereven találtak rá a Splendid szállóbeli szobájában, állítólag egy levelet is hagyott, de nem lehet tudni, mi állt benne, mert a rendőrség tárgyi bizonyítékként lefoglalta.

Berci nem tudott szabadulni az önvádtól, hogy köze van a Seres úr halálához. Talán, ha nem szakít vele olyan drasztikusan, ha fokozatosan vezeti rá, hogy nem tudja elfogadni azt a fajta közeledését... Sokszor a napjait is rémképek zavarták meg, munka közben a cérna, amelyet a tübe készült befűzni, hirtelen kötéllel vastagodott, saját életet kezdett élni, hurokba csavarodott, és fenyegetően táncolt szemei előtt, mintha arra készülne, hogy egy óvatlan pillanatban a nyakába ugorjon. Nem beszélt róla senkinek, de alig aludt valamit, szinte óránként ébredt rémülten abból a folyton visszatérő álomból, hogy Seres úr fenyegető tekintettel, de arcán negédes mosollyal közeledik felé, kezét a háta mögé rejtve, mintha csak a pillanatra várna, hogy végzetesen rávesse magát.

Az az álmatlanság, bár kínzó békétlenséget hozott, csak átmeneti volt. Akkor is félt, a félelem ugyanolyan fémes, rozsdás ízt hagyott a szájában, mint amit most érez, állandó szomjúság gyötörte, amelyet semmilyen folyadék nem csitított, pedig nem csak vízzel, hanem sörrel,

borral és tejjel is próbálkozott. A szemét is ugyanúgy szárazra szikkasztotta az álmatlanság, mindenféle lehetetlen tesztszagok készítették fintorra, és időnként, furcsa koppanásokat követően, fájdalom nyilallt a dobhártyájába, mintha egy láthatatlan kéz egy láthatatlan kalapáccsal szögeket verne belé. Mind meghalunk egyszer, mind, próbálta akkor vigasztalni magát.

Vigaszt keresve a halálkényszerre, belemélyül a tudatba, hogy mindenki meghal egyszer. Mindenki sor kerül majd, Magdusra is, Petire is, Mucikára is, ezen kár emésztődni, a mi örökkévalóságunk illékony, éteri. Csakhogy ez a gondolat képtelen túlemelni tudatát a gyász birodalmán, pusztítón befészkel, beékeli magát a jövőképe, és hiába keresi a látványt, amely nélküle is a boldog folytatásra utal, a Magdus jótékony és önzetlen tevés-vevését, a Peti muskotály mosolyát, a Mucika virágszirom lányarcát, egy elegánsan öltözött, jól fésült, akasztott ember képe tolakszik elébe, arcán valami rámerevedett különös, kihívó mosollyal, nincs más menekvés tőle, csak ha az égre emeli a szemét, ha arra igyekszik nézni, ahonnan még várható valami segítség, mert ilyenkor, mintha megindulna valaki őfelé, süvítés hallatszik, mint mikor egy új, léglökéses repülő motorját túrátztatják, de csak a szele éri el, senki, semmi nem jön, minden csak ígéret marad. Mégis hiszi, hogy még van esélye elkerülni az igazságosztó haragját, kinyújtja a kezét, mintha le akarná törölni élete táblájáról mindazt a vélt rosszat, amit elkövetett, hogy helyébe jócselekedetek egész sorát írja, gyónna is, vezekelve is, remélve, hogy bűnbánattal mindenki lekenyerezhető, talán még szerencsés is, hogy csak reménytelenséggel, a halálba poshadó étellel verte őt, a megfogyott testén csattanó bottal, s nem azzal, ami Jóbnak jutott, azt a mérhetetlen ajándékot, hogy fia, lánya révén még adott neki valamennyi halhatatlanságot, még ha úgy is érzi most magát, hogy a fohással felérő mély megbánás ellenére is gazdátlan bitangként, valami érthetetlen s megállíthatatlan folyamat következményeként vész majd bele a semmibe. Atyám, fakad fel belőle, akkor, Atyám, véresre verhetsz akár, csak nyújtsd felém a kezed, vagy csak egy jelét add annak, hogy felém nyújtsd, ha majd nem látom folyton ezt a közénk tolakodó képet, csak egy jelét annak, hogy pótolni tudom majd az értelmetlenül elvesztegetett időt.